A REKREÁCIÓ NEMZETKÖZI SZERVEZETEI

Fritz Péter
egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem, Gazdaságtudományi, Egészségtudományi és Szociális Kar, Életmód és Testkultúra Intézet, Budapest, Magyarország
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-7384-0073

Absztrakt

A fejezet célja a rekreáció nemzetközi szervezeti rendszerének tudományos igényű áttekintése, különös tekintettel a globális és regionális együttműködések szerepére az egészségfejlesztésben és a társadalmi jóllét előmozdításában. A rekreáció a 20. század második felétől vált meghatározó kutatási és gyakorlati területté, amely az egyén testi, lelki és szociális regenerációját szolgáló tevékenységek komplex rendszerét foglalja magába.

A globalizáció, urbanizáció és a digitális életmód térnyerése fokozta a strukturált szabadidős tevékenységek iránti igényt, amely elősegítette nemzetközi szervezetek létrejöttét. A fejezet bemutatja a meghatározó szervezetek – így a World Leisure Organization (WLO), az International Sport and Culture Association (ISCA), valamint az International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport and Dance (ICHPER·SD) – tevékenységét, tudományos és társadalmi hatását. Kiemelt figyelmet kap a regionális jelentőségű Közép-Kelet-Európai Rekreációs Társaság (KERT) szerepe is, amely a rekreációs kutatás és szakmai együttműködés egyik meghatározó platformja a térségben.

A fejezet továbbá ismerteti a regionális és tematikus hálózatokat, valamint a nemzetközi intézményekkel (WHO, UNESCO, ENSZ) való együttműködések jelentőségét. A rekreációs szervezetek hozzájárulnak a fizikai aktivitás növeléséhez, a társadalmi integráció erősítéséhez és a fenntartható életmód kialakításához. Ugyanakkor a digitális inaktivitás, az infrastruktúra egyenlőtlenségei és a hozzáférési különbségek továbbra is jelentős kihívásokat jelentenek.

Összességében a nemzetközi rekreációs szervezetek kulcsszerepet töltenek be az aktív életmód globális szintű előmozdításában, valamint a rekreáció tudományos és gyakorlati fejlődésének támogatásában.

Kulcsszavak: rekreáció, nemzetközi szervezetek, egészségfejlesztés, fizikai aktivitás, társadalmi kohézió, életminőség, WLO, ISCA, ICHPER-SD, KERT

A rekreáció elmélete, 565–570.
DOI: https://doi.org/10.56037/978-963-646-461-5-13

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS OF RECREATION

Abstract

The aim of this chapter is to provide a scholarly overview of the international organizational system of recreation, with particular emphasis on the role of global and regional collaborations in promoting health and societal well-being. Recreation has emerged as a key field of research and practice since the second half of the 20th century, encompassing a complex set of activities that support physical, psychological, and social regeneration in a voluntary, leisure-time context.

Globalization, urbanization, and the expansion of digital lifestyles have increased the demand for structured and high-quality leisure activities, leading to the establishment of numerous international organizations. The chapter presents the activities and impact of major organizations such as the World Leisure Organization (WLO), the International Sport and Culture Association (ISCA), and the International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport and Dance (ICHPER·SD). Special attention is given to the regional importance of the Central and Eastern European Recreation Association (KERT), which serves as a key platform for research and professional collaboration in the region.

In addition, the chapter discusses regional and thematic networks, as well as collaborations with international institutions such as the World Health Organization (WHO), UNESCO, and the United Nations. These organizations contribute significantly to increasing physical activity levels, strengthening social integration, and promoting sustainable lifestyles. At the same time, challenges remain, including the rise of sedentary digital behavior, infrastructural inequalities, and unequal access to recreational opportunities.

Overall, international recreation organizations play a crucial role in advancing active lifestyles globally and in supporting both the scientific and practical development of recreation.

Keywords: recreation, international organizations, health promotion, physical activity, social cohesion, quality of life, WLO, ISCA, ICHPER-SD, KERT

A rekreáció nemzetközi fejlődése és jelentősége

A rekreáció mint fogalom a 20. század második felétől vált meghatározóvá a társadalomtudományokban, különösen az egészségtudomány, neveléstudomány és szociológia metszéspontjában. A rekreáció olyan tevékenységeket foglal magába, amelyek az egyén testi, lelki és szociális regenerációját szolgálják, szabadidős kontextusban, nem kötelező jelleggel (Neulinger, 1981; Edginton et al., 2004). Az életminőség javítása, a közösségi kapcsolatok megerősítése és a prevenciós egészségfejlesztés eszközeként is kulcsszerepe van a rekreációnak a modern társadalmakban.

A globalizáció, a városiasodás és a digitális életforma térnyerésével párhuzamosan fokozódott az igény a strukturált, minőségi szabadidős tevékenységek iránt (WHO, 2010). Ennek eredményeként számos nemzetközi szervezet alakult meg, amelyek célja a rekreáció tudományos és gyakorlati fejlesztése, az inkluzivitás erősítése, valamint a rekreációhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosítása. Ezek a szervezetek multidiszciplináris platformot nyújtanak, ahol a rekreációt érintő kutatások, szakmai gyakorlatok és politikai stratégiák összehangolása valósulhat meg.

A nemzetközi rekreációs szervezetek megalakulása és fejlődése szorosan összefügg az egészségfejlesztés és az emberi jogok területén történt paradigmaváltásokkal. Az ENSZ által is támogatott „Health for All" program és az Ottawa Chartán (WHO, 1986) alapuló egészségmegőrző stratégiák kiemelték a rekreáció szerepét a megelőzésben és a társadalmi integrációban. A nemzetközi együttműködések lehetővé tették az országok közötti tudástranszfert, valamint a közös célkitűzések (pl. fizikai inaktivitás csökkentése, mozgásalapú társadalom kialakítása) elérését.

Nemzetközi rekreációs szervezetek bemutatása

World Leisure Organization (WLO)

A World Leisure Organization (WLO) 1952-ben alakult, székhelye jelenleg Brazíliában található. A szervezet küldetése, hogy előmozdítsa a szabadidő társadalmi, gazdasági és kulturális szerepének tudatosítását globális szinten (WLO, 2023). A WLO évente megrendezi a World Leisure Congress-t, és kiadja a *World*

Leisure Journal című lektorált folyóiratot, amely a rekreáció elméleti és gyakorlati aspektusait tárgyalja.

A folyóiratban megjelent kutatások például rámutattak arra, hogy a rendszeres szabadidős tevékenységek jelentősen hozzájárulnak az egyéni jólléthez és társadalmi kohézióhoz különböző kultúrákban (Caldwell, 2022). A Covid–19 világjárvány alatt a WLO *Leisure and Well-Being Across Countries* című kutatása 14 ország bevonásával elemezte, hogyan változott a rekreáció szerepe a pszichés jóllét fenntartásában (WLO, 2021).

International Sport and Culture Association (ISCA)

Az ISCA 1995-ben alakult Dániában, célja a sport és a rekreáció társadalmi hasznának előmozdítása, különös tekintettel a civil szervezetek és közösségek szerepére. Kutatásaik alapján a NowWeMOVE kampányban részt vevő országokban évente átlagosan 10–15%-kal nőtt az aktív mozgásban részt vevők aránya (ISCA, 2021). A kampány hatására több országban módosították a helyi rekreációs stratégiákat is.

Az ISCA külön figyelmet fordít a migránsok társadalmi integrációjára a mozgáson keresztül (Integration of Refugees Through Sport program), valamint aktív szerepet vállal a sportpolitikai ajánlások kidolgozásában az Európai Bizottság számára.

International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport, and Dance (ICHPER·SD)

Az ICHPER·SD 1958 óta működik, és az UNESCO-val partnerségben támogatja a testnevelés, az egészségnevelés, a rekreáció és a sport multidiszciplináris fejlesztését. A szervezet kutatásai kimutatták, hogy az iskolai rekreációs programok nemcsak a fizikai erőnlétet javítják, hanem pozitív hatással vannak a tanulmányi teljesítményre és a tanulók mentális jóllétére is (ICHPER·SD, 2020).

Kiemelt programjuk az Active Schools kezdeményezés, amely az iskolai testnevelés minőségének emelését célozza. Évente rendeznek konferenciákat és szakmai workshopokat is.

Közép-Kelet-Európai Rekreációs Társaság (KERT)

A Közép-Kelet-Európai Rekreációs Társaság (KERT) 2000-ben alakult, célja a rekreációval, egészségfejlesztéssel és életmódkutatással foglalkozó szakemberek

regionális összefogása. Egyik legismertebb kezdeményezése a Leisure Tudományos Konferenciasorozat.

A KERT 2014-ben alapította meg a régió első rekreációval kapcsolatos szaklapját, a *Recreation*t. A folyóirat negyedévente jelenik meg, és az MTA, MAB, OTKA és ODT minősítése szerint tudományos értékű, DOI-azonosítóval ellátott tanulmányokat közöl (CEERA, 2023a, 2023b).

A lap célja, hogy magyar vagy angol nyelvű (összefoglalóval kiegészített) tanulmányok révén publikálja a sporttudomány, egészségtudomány, dietetika és turizmus területén végzett kutatásokat, különösen a testi, lelki és spirituális rekreáció kontextusában.

A KERT emellett kreatív csoportokat működtet több nagyvárosban, ahol lakossági egészségfejlesztő programokat, interaktív előadásokat és közösségi mozgásprogramokat szerveznek.

Regionális és tematikus hálózatok

A globális szervezeteken túl kontinensalapú és tematikus hálózatok is működnek, mint a European Network of Outdoor Sports (ENOS), amely a természetalapú rekreáció és a fenntarthatóság kapcsolatára fókuszál, programjában például a Green Sports Hub Europe kezdeményezéssel (ENOS, 2020), valamint az Asia-Pacific Network for Health Promotion and Recreation, amely a WHO irányelvei mentén fejleszti az egészségorientált rekreációs rendszereket.

Együttműködés nemzetközi intézményekkel

Számos szervezet működik együtt olyan globális intézményekkel, mint a WHO, UNESCO vagy az ENSZ. Ilyen együttműködés keretében jött létre például a WHO Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030, amelynek célja a fizikai inaktivitás világszintű csökkentése (WHO, 2018).

Hatás és kihívások

A nemzetközi rekreációs szervezetek hatékonyan járulnak hozzá a társadalmi kohézió, egészségtudatosság és környezeti fenntarthatóság előmozdításához. Kihívást jelent ugyanakkor a digitális ülő életmód térnyerése, a városi rekreáci-

ós infrastruktúra hiányossága, valamint az egyenlőtlen hozzáférés a szabadidős lehetőségekhez.

A rekreáció nemzetközi szervezetei kulcsszerepet játszanak az aktív, egészséges és közösségközpontú életmód elterjesztésében. Tudományos tevékenységük és gyakorlati programjaik révén hozzájárulnak a lakosság testi-lelki jóllétéhez és a rekreációs kultúra fejlődéséhez.

Irodalomjegyzék

Caldwell, L. L. (2022). The role of leisure in promoting social connectedness and well-being: Cross-cultural perspectives, *World Leisure Journal, 64*(1), 5–21.

CEERA. (2023a). *Recreation – Central European Journal of Sport Sciences and Recreation.* https://journal.recreationcentral.eu/recreation

CEERA. (2023b). *Central and Eastern European Recreation Association Annual Review.* https://recreationcentral.eu/en/journals

Edginton, C. R., Hudson, S. D., Dieser, R. B. & Edginton, S. R. (2004). *Leisure and Life Satisfaction: Foundational perspectives*. McGraw-Hill.

ENOS. (2020). *Green Sports Hub Europe.* European Network of Outdoor Sports. https://www.outdoor-sports-network.eu

ICHPER·SD. (2020). The role of school-based physical activity in educational performance and mental well-being. *ICHPER·SD Research Bulletin*.

ISCA. (2021). Impact of the NowWeMOVE Campaign on Physical Activity Levels. *International Sport and Culture Association Research Report*. https://isca.org/what-we-do/projects/nowwemove

Neulinger, J. (1981). *The psychology of leisure*. Charles C. Thomas Publisher.

UNESCO. (2019). *Framework for cultural and recreational policy*. UNESCO Publishing.

WHO. (1986). *Ottawa Charter for Health Promotion*. World Health Organization.

WHO. (2010). *Global recommendations on physical activity for health*. World Health Organization.

WHO. (2018). *Global action plan on physical activity 2018–2030.* World Health Organization.

WLO. (2021). Leisure and Well-Being Across Countries Research Project. *World Leisure Organization Publications*. https://www.worldleisure.org/leisure-and-well-being-project

WLO. (2023). *World Leisure Organization Strategic Plan*. https://worldleisure.org